

| I. OGÓLNE INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE (MODULE)                    |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                               |         |            |          |             |                         |                |                |
|---------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|--------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------|---------|------------|----------|-------------|-------------------------|----------------|----------------|
| Etologia zwierząt domowych                                                |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                               |         |            |          |             |                         |                |                |
| Nazwa jednostki organizacyjnej prowadzącej kierunek:                      |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Collegium Humanum Szkoła Główna Menedżerska w Warszawie                       |         |            |          |             |                         |                |                |
| Nazwa kierunku studiów, poziom kształcenia:                               |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Psychologia -Jednolita studia magisterskie                                    |         |            |          |             |                         |                |                |
| Liczba punktów ECTS                                                       |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 5                                                                             |         |            |          |             |                         |                |                |
| Język przedmiotu- polski, angielski, inny                                 |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | polski                                                                        |         |            |          |             |                         |                |                |
| Profil kształcenia:                                                       |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | PRAKTYCZNY                                                                    |         |            |          |             |                         |                |                |
| Nazwa specjalności:                                                       |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | psychologia zwierząt                                                          |         |            |          |             |                         |                |                |
| Rodzaj modułu kształcenia:<br>(wskazać właściwe)                          |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Podstawowy / kierunkowy/ <u>specjalnościowy</u> /obowiązkowy/<br>fakultatywny |         |            |          |             |                         |                |                |
| Rok / Semestr:                                                            |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 5/9                                                                           |         |            |          |             |                         |                |                |
| Osoba koordynująca przedmiot:                                             |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                               |         |            |          |             |                         |                |                |
| Wymagania wstępne (wynikające z następstwa przedmiotów):                  |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | Podstawy etologii zwierząt                                                    |         |            |          |             |                         |                |                |
| II. FORMY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH ORAZ WYMIAR GODZIN                          |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                               |         |            |          |             |                         |                |                |
|                                                                           | Wykład                                  | Ćwiczenia/konwersatorium | Laboratorium                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Warsztaty                                                                     | Projekt | Seminarium | Praktyki | Konsultacje | Egzamin /<br>zaliczenie | Suma<br>godzin | Ogółem<br>ECTS |
| Studia<br>stacjonarne                                                     | 20                                      | 30                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                               |         |            |          | 6           | 2                       | 125            | 5              |
| Studia<br>niestacjonarne                                                  | 10                                      | 20                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                               |         |            |          | 6           | 2                       | 125            | 5              |
| III. METODY REALIZACJI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH                                |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                               |         |            |          |             |                         |                |                |
| Formy zajęć                                                               |                                         |                          | Metody dydaktyczne -właściwe <u>podkreślić</u>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                               |         |            |          |             |                         |                |                |
| Wykład/Ćwiczenia                                                          |                                         |                          | <u>Wykład podający (z prezentacją multimedialną)</u><br><u>Wykład problemowy</u><br><u>Wykład konwersatoryjny</u><br><u>Dyskusja dydaktyczna</u><br><u>Ćwiczenia praktyczne pod kierunkiem</u><br>Ćwiczenia z wykorzystaniem narzędzi informatycznych<br><u>Metoda przypadków</u><br>Metoda sytuacyjna<br>Metoda inscenizacji<br><u>Metoda projektów</u><br>Gry dydaktyczne (symulacyjne, decyzyjne, psychologiczne)<br>Demonstracja/ pokaz<br>Analiza źródeł<br><u>Praca w grupie</u><br>Debata<br>Inne: |                                                                               |         |            |          |             |                         |                |                |
|                                                                           |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                               |         |            |          |             |                         |                |                |
| IV. PRZEDMIOTOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ<br>Z ODNIESIENIEM DO EFEKTÓW KIERUNKU |                                         |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                               |         |            |          |             |                         |                |                |
| Lp.                                                                       | Opis przedmiotowych efektów uczenia się |                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                               |         |            |          |             |                         | Odniesienie    |                |

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | do efektu<br>kierunkowego<br>symbol                |
|------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| Wiedza:                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                    |
| P_W01                  | Student posiada pogłębioną wiedzę z zakresu etologii i dobrostanu zwierząt, funkcjonowania zwierząt w różnorodnym środowisku oraz optymalizacji warunków utrzymania i użytkowania z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa w odniesieniu do praktyki.                                                                                                                       | K_W03<br>K_W06<br>K_W08<br>K_W14                   |
| P_W02                  | Student zna i rozumie zasady chowu i hodowli zwierząt, z uwzględnieniem zasad żywienia zwierząt, zasad zachowania i ich dobrostanu.                                                                                                                                                                                                                                                |                                                    |
| P_W03                  | Student zna rozwój, budowę, funkcjonowanie, zachowania i mechanizmy fizjologiczne zwierząt w warunkach prawidłowych i mechanizmy zaburzeń w warunkach patologicznych.                                                                                                                                                                                                              |                                                    |
| Umiejętności:          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                    |
| P_U01                  | Student potrafi monitorować stan zdrowia zwierząt, a także podejmować działania w przypadku stwierdzenia choroby podlegającej obowiązkowi zwalczania lub rejestracji zgodnie z praktyką zawodową.                                                                                                                                                                                  | K_U01<br>K_U05                                     |
| P_U02                  | Potrafi zastosować metody oceny zachowania, diagnostyki zaburzeń behawioralnych, metody modyfikacji i kształtowania zachowania, w odniesieniu do zwierząt: gospodarskich, towarzyszących, wolno żyjących i egzotycznych.                                                                                                                                                           |                                                    |
| P_U03                  | Student umie prawne i etyczne aspekty użytkowania zwierząt, z uwzględnieniem ich dobrostanu i ochrony.                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                    |
| Kompetencje społeczne: |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                    |
| P_K01                  | Przedstawia postawę świadomości ograniczeń jakie wiążą się z badaniami diagnostycznymi w psychologii i pedagogice oraz rozumie konieczność posiadania uprawnień do stosowania metod psychometrycznych zgodnie z praktyką zawodową.                                                                                                                                                 | K_K02<br>K_K03                                     |
| P_K02                  | Jest wrażliwy na problemy psychospołeczne szanując. prawa mniejszości i unikając myślenia opartego na stereotypach i uprzedzeniach.                                                                                                                                                                                                                                                |                                                    |
| V. TREŚCI KSZTAŁCENIA  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                    |
| W1                     | Związki między zachowaniem się, a dobrostanem. Podstawowe cechy behawioru. Rola zmysłów w behawiorze różnych gatunków zwierząt. Fazy reakcji behawioralnej. Wrodzony mechanizm wyzwalający. Łańcuch reakcji behawioralnej. Wrodzone i nabyte czynniki wpływające na zachowanie się zwierząt. a                                                                                     | P_W01<br>P_W02<br>P_W03<br>P_U01<br>P_U02<br>P_U03 |
| W2                     | Definicja dobrostanu zwierząt. Pięć wolności. Ograniczenia dobrostanu u zwierząt towarzyszących i zwierząt gospodarskich. Rodzaje metod kontrolowania dobrostanu zwierząt gospodarskich. Podział zachowań nienormalnych. Typowe ograniczenia w środowisku intensywnego chowu zwierząt. Cierpienie a zdrowie. Granice zdolności dopasowania                                         |                                                    |
| W3                     | Normalne i nienormalne zachowanie się psów. Naturalny wzorzec zachowania, sposoby komunikacji; organizacja stada; zmysły; zachowania hierarchiczne; przykłady zachowań dominacyjnych wobec ludzi; problemy powodowane separacją socjalną psów; najczęstsze błędy mogące sprzyjać objęciu przez psa pozycji dominanta; etapy dojrzewania socjalnego szczeniąt; problem agresji psów |                                                    |
| W4                     | Normalne i nienormalne zachowanie się kotów. Naturalny wzorzec zachowania, sposoby komunikacji; zmysły; terytorializm kotów i ich sytuacja w mieszkaniu; rodzaje problemów behawioralnych; oddawanie kału i moczu w mieszkaniu; niszczenie przedmiotów związane z potrzebą drapania; przeciwdziałanie znaczeniu moczem; problem agresji kotów; występowanie streotypii             |                                                    |
| W5                     | Normalne i nienormalne zachowanie się koni w warunkach chowu. Naturalny wzorzec zachowania, sposoby komunikacji; zmysły; organizacja stada; Czynniki wpływające na występowanie stereotypii u koni; rodzaje stereotypii, ich rozpoznawanie, przyczyny, przebieg, konsekwencje i zapobieganie                                                                                       |                                                    |

|                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|---------------------------------------------------|-----------------------|
| W6                                                                                                                                                                                                           | Ocena dobrostanu zwierząt – metody kliniczne. Czynniki wpływające na relacje człowiek-zwierzę. Systematyczne badanie kliniczne i rejestracja schorzeń. Wskaźniki etologiczne.                                                                                                                                                            |                                           |                                                   |                       |
| Lp.                                                                                                                                                                                                          | Ćwiczenia/Konwersatorium Warsztat/Projekt/Laboratorium : -właściwe wybrać                                                                                                                                                                                                                                                                |                                           | Odniesienie do przedmiotowych efektów uczenia się |                       |
| T1                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |
| T2                                                                                                                                                                                                           | Organizacja socjalna stada psów, sposoby komunikowania się osobników . Prawidłowe postępowanie właściciela decydujące o pozycji psa w rodzinie Agresja dominacyjna i defensywna, wobec psów i ludzi. Problemy związane z izolacją psa (strach; niszczenie przedmiotów; nadmierne szczekanie, wycie; oddawanie kału i moczu w mieszkaniu) | P_U01<br>P_U02<br>P_U03<br>P_K01<br>P_K02 |                                                   |                       |
| T3                                                                                                                                                                                                           | Charakterystyka i rozpoznawanie normalnych i nienormalnych zachowań kotów. Metody poprawy dobrostanu.                                                                                                                                                                                                                                    |                                           |                                                   |                       |
| T4                                                                                                                                                                                                           | Związane z wiekiem i płcią zmiany w behawiorze, ograniczenia w utrzymaniu jako przyczyna zaburzeń zachowania się.                                                                                                                                                                                                                        |                                           |                                                   |                       |
| Praktyki                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |
| inne                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |
| WARUNKI ZALICZENIA PRZEDMIOTU wskazać właściwe                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |
|                                                                                                                                                                                                              | Zaliczenie na podstawie pozytywnej oceny z zaliczenia pracy pisemnej oraz aktywności studenta na zajęciach.                                                                                                                                                                                                                              |                                           |                                                   |                       |
| VII. KRYTERIA OCENY OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW KSZTAŁCENIA                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |
| Niedostateczny (2,0)                                                                                                                                                                                         | Dostateczny (3,0)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Dostateczny plus (3,5)                    | Dobry (4,0)                                       | Dobry plus (4,5)      |
| Poniżej 60%                                                                                                                                                                                                  | 60,0%-69,99%                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 70%-74,99%                                | 75%-84,99%                                        | 85%-89,99%            |
| VIII. NAKŁAD PRACY STUDENTA – WYMIAR GODZIN I BILANS PUNKTÓW ECTS                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |
| Rodzaj aktywności ECTS                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           | Obciążenie studenta                               |                       |
|                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           | Studia stacjonarne                                | Studia niestacjonarne |
| 1.Udział w zajęciach z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i studentów dydaktycznych (wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, projekt, laboratoria, warsztaty, seminaria) – SUMA godzin – z punktu II |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           | 58                                                | 38                    |
| W tym                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           | 50                                                | 30                    |
| 1.1..Udział w zajęciach z bezpośrednim udziałem nauczyciela akademickiego i studentów                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |
| 1.2..Egzaminy/zaliczenia -liczba godzin                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           | 2                                                 | 2                     |
| 1.3..Udział w konsultacjach -liczba godzin                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           | 6                                                 | 6                     |
| 2.– Indywidualna praca własna studenta - liczba godzin – Projekt / esej / studium przypadku / zadanie praktyczne ,samodzielne przygotowanie się do zajęć ,egzaminów, zaliczeń                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           | 67                                                | 87                    |
| Sumaryczne obciążenie pracą studenta (25h = 1 ECTS) SUMA godzin i ECTS                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           | 125h=5ECTS                                        | 125h=5ECTS            |
| IX. LITERATURA PRZEDMIOTU ORAZ INNE MATERIAŁY DYDAKTYCZNE                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |
| Literatura podstawowa przedmiotu:.                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |
| Sadowski B.: Biologiczne mechanizmy zachowania się ludzi i zwierząt. PWN, Warszawa 20031.                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                           |                                                   |                       |

Nowicki B., Zwolińska-Bartczak I.: Zachowanie się zwierząt gospodarskich. PWRiL, Warszawa, 1983

Tinbergen N.: Badania nad instynktem. PWN, Warszawa 1976.3.

Manning A.: Wstęp do etologii zwierząt. PWN, Warszawa 1976

**Literatura uzupełniająca przedmiotu: nie dotyczy**

**Inne materiały dydaktyczne: nie dotyczy**